

رهه‌نده‌گانی سەردانی نیچیرشان بارزانی بۆ بەغدا

22-11-2022

نووسەرەگان

زریان روژەهەلاتی

کورتە : لەکاتیکیدا هێشتا مانگیك بەسەر پێکهێنانی حکومەتی نوێی عێراق تێنەپوو، ئاساییه که سەردانه‌که‌ی نیچیرشان بارزانی سەرۆکی هەریمی کوردستان بۆ بەغدا بۆ دووبارە‌کردنه‌وه‌ی پالپشتیه‌که‌ی بۆ سەرۆکوه‌زیرانی نوێ بێت، که ره‌نگه‌ خۆی ده‌وریکی کارای گێرابێت له هاتنه‌سه‌رکاری

له کاتیڤدا هیشتا مانگیڤ به‌سەر پیکهینانی حکومتی نوینی عیراقددا تینه‌په‌پوه، ئاساییه که سهردانه‌کهی نیچیرشان بارزانی، سهرۆکی ههریمی کوردستان بۆ به‌غدا بۆ دووباره‌کردنه‌وهی پالپشتیه‌کهی بۆ سهرۆکوه‌زیرانی نوچ بیت، که ره‌نگه‌ خۆی ده‌ورپکی کارای گیزابیت له هانته‌سهرکاری، ئه‌ویش له‌رپه‌گی هاندانی پارتیه‌کهی بۆ ریکه‌وتن له‌گه‌ل چوارچیه‌وهی هاونا‌هه‌نگی سه‌باره‌ت به‌ پیکهینانی حکومت. بچگه‌ له‌ پرسه‌کانی په‌یوه‌ندییه‌کانی ههردوولا، هه‌نووکه‌بیترین رووداوێڤ که ده‌توانیت ره‌نگ به‌ دانوستاندن و دیداره‌کانی بارزانی بدات له‌ به‌غدا، ئه‌و ته‌گه‌ره‌ ئه‌منیانه‌یه‌ن که به‌و دواییانه‌ به‌هۆی هه‌رشه‌ به‌رده‌وامه‌کانی ئیران بۆ قوولایی ناوچه‌کانی ههریمی کوردستان، له‌پاش خۆپیشاندانه‌ نیوخۆپیه‌کانی ئه‌و وڵاته‌ دروستبووه.

سهردانه‌کهی نیچیرشان بارزانی و هه‌رشه‌کانی ئیران

به‌پیی ئه‌و زانیاریانه‌ی که له‌به‌رده‌ستان، گه‌ره‌نتیه‌کی نافه‌رمی هه‌یه‌ بۆئه‌وه‌ی لانیکه‌م تا ماوه‌ی سالیڤ گرووپه‌ چه‌کدارییه‌ شیعییه‌کان هه‌رش نه‌که‌نه‌ سهر هه‌ولیر، هه‌لبه‌ت هه‌شتا دیار نییه‌ که به‌ هه‌بوونی که‌تاییی حیزبوللا له‌ ده‌ره‌وه‌ی حکومت، سوودانی چه‌نده‌ سهرکه‌وتوو ده‌بیت له‌ پاراستنی هه‌ولیر له‌ هه‌رشه‌ی درۆن و مووشه‌ک له‌ ناوخۆی عیراقه‌وه، به‌لام ئیستا پرسه‌ی سهره‌کی ئه‌وانه‌یه‌ که له‌ ئیران و تورکیاوه‌ ده‌گه‌رینه‌ ههریمی کوردستان. تورکیاش سنووره‌کانی ههریمی کوردستان بۆ دوومان ده‌کات، به‌لام راده‌ی کاریگه‌ریی ئه‌وانه‌ له‌سهر سه‌قامگیریی هه‌ولیر که‌متره‌ له‌وانه‌ی که ئیران راسته‌وخۆ به‌نیو شاره‌کانیه‌وه‌ ده‌نیت. له‌ ماوه‌ی که‌متر له‌ 10 رۆژی رابردوودا ئیران سن جار هه‌رشه‌ی کردووه‌ته‌ سهر خاکی ههریمی کوردستان، ئه‌وه‌ش پاش ئه‌وه‌ی له‌ 28 سیپته‌مه‌به‌ری ئه‌مسالدا هه‌رشه‌ی فراوانتری کردبوو.

حکومه‌تی ئیران سه‌باره‌ت به‌ خۆپیشاندانه‌کانی ژینا که له‌و رۆژانه‌ی دواییدا له‌ رۆژه‌لاتی کوردستان فراوانتر و جه‌ماوه‌ریتر بووه، هه‌م له‌ ناوخۆی رووی له‌ تووندوتیژییه‌کی زیاتر کردوو، هه‌م له‌ سیاسه‌تی ده‌ره‌وه‌یشیدا گه‌رێیه‌کانی زیاتر کردوو. له‌ سنووره‌کانی ئه‌رمینیا و ئازهربايجان مانۆرپکی سه‌ربازی کرد و گه‌رێیه‌کانی له‌گه‌ل ئیله‌هام عه‌لییف بردووه‌ته‌ ئاستیکی به‌رتر. به‌ هه‌مان شیه‌وه‌ چه‌ند جارێڤ به‌رپرسیانی ئیران هه‌په‌شه‌یان له‌ سعودییه‌ و وڵاتانی دیکه، به‌تایبه‌تی به‌ریتانیاش، کردوو. هه‌ر له‌و چوارچیه‌یه‌شدا مانه‌وه‌ی پارتیه‌کانی رۆژه‌لاتی کوردستانیان کردووه‌ته‌ پاساوی شه‌پۆلیکی هه‌رشه‌ی ئاسمانی بۆ سهر ههریمی کوردستان که بۆ نزیکه‌ی سن ده‌یه‌ ده‌پوات له‌گه‌ل مانه‌وه‌ی ئه‌وان له‌ ههریمی کوردستان هه‌لی کردبوو.

سهردانه‌که‌ی بارزانی بۆ به‌غدا هاوکاتیش بوو له‌گه‌ل به‌ریاریکی په‌رله‌مانی عیراق بۆ گه‌فتوگۆکردن له‌سهر پێشیلکارییه‌کانی سهره‌وه‌ری و، هاوته‌ریبه‌ له‌گه‌ل هاوارییه‌کی کوردستانی بۆ چاره‌سه‌رکردنی ئه‌و پرسه. له‌ سهرده‌می کابینه‌که‌ی عادل عه‌بدولمه‌هدیه‌یه‌وه‌ پرسه‌ی مانه‌وه‌ی هه‌زه‌ کوردیه‌یه‌کانی پارچه‌کانی دیکه‌ی له‌ ههریمی کوردستان له‌ رۆژه‌قی حکومتی عیراقدايه‌ و مه‌مه‌د شیاع سوودانییش له‌ ماوه‌ی که‌متر له‌ یه‌ک مانگدا لانیکه‌م سن جار باسی ئه‌وه‌ی کردوو که "نابیت وڵاته‌که‌مان ببیته‌ سه‌رچاوه‌یه‌ک بۆ هه‌په‌شه‌کردن له‌ وڵاتانی دیکه‌ و ناشبیت هیچ وڵاتیکیش سهره‌وه‌ریمان پێشیل بکات." دیاره‌ وه‌زیری ده‌ره‌وه‌ی عیراقیش به‌ هه‌مان شیه‌وه‌ قسه‌ ده‌کات و و زیاتر رسته‌ی "نابیت له‌ خاکی عیراقه‌وه‌ هه‌په‌شه‌ له‌ وڵاتانی دراوسن بکریت" پێش ده‌خه‌ن. ئه‌مه‌ش ده‌توانیت گوزارشتیک بیت له‌وه‌ی که به‌ له‌ونیک، لانیکه‌م به‌شیک له‌ پاساوه‌کانی ئیران قبوول ده‌که‌ن، هه‌رچه‌ند دیدگایه‌کی جیاوازتر له‌ ههریمی کوردستان هه‌یه. بۆ زیاتر له‌ سن ده‌یه‌ ده‌پوات که هه‌زه‌کانی رۆژه‌لاتی کوردستان شه‌ری چه‌کدارییان درۆی ئیران راگرتوو و سهرۆکی ههریمی کوردستانیش رایگه‌یاندوو که

"هیچ بیانویه‌ک بۆ مووشه‌که‌بارانکردن و ناردنی درۆن بۆ ههریمی کوردستان نابینن."

نیچیرشان بارزانی، سهرۆکی ههریمی کوردستان

ئه‌مه‌ش به‌ دیوێڤدا ره‌تکردنه‌وه‌ی ئه‌و پاساوانه‌یه‌ که ئیران بۆ ره‌واپیدان به‌ هه‌رشه‌کانی خۆی به‌کاریده‌هه‌نیت. به‌ ئه‌گه‌ری زۆر، بارزانی هه‌ولده‌دات له‌گه‌ل سه‌رانی به‌غدا خالیڤ بدۆزیته‌وه‌ بۆ چاره‌سه‌رکردنی ئه‌و پرسه‌ که ده‌توانیت هه‌م ئاسایشی هه‌ولیر بخاته‌ مه‌ترسی، هه‌م کاریگه‌رییه‌کی نه‌رینی له‌سهر باروڤۆخی ئابووری و سه‌قامگیریی ههریمی کوردستانیش دابنیت.

دیوی دووهمی سەردانەکی نیچیرفان بارزانی

بێجگە لە سەردانیکی پرۆتۆکۆلی بەبۆنەی دەستبەکاربوونی کابینەکی سوودانی، لەوانەیە لە هەنگاوی یەکەمدا سەردانەکی بارزانی پەیوەندی بە یەکلەکردنەوەی ئەو پۆستانە کورد لە حکومەتەوە هەبێت کە وەک ئەنجامی ناکۆکییەکانی پارتی و یەكێتی، تاوەکو ئیستا پرنەکراوەتەو. خالی دووهم لەوانەیه بۆ بەدواداچوون بێت بۆ ئەو گەفت و بەلێنەکانی کە بەر لە پێکھێنانی حکومەت بە کورد دراوون. لێدوانی بەرپرسانی کورد وای پێشاندەدات کە ئەوان گەشبین بەوەی سوودانی بەلێنەکانی بباتەسەر. هەلبەت کەمتر لە یەک هەفتە دیکە، یەکەم تاقیکردنەوەی حکومەتەکی سوودانی دەبێت سەبارەت بەو گەفتانەکانی کە بە کوردی داوون. بەگۆڕە مادی 15 ی تەوەرە کردەییەکانی کارنامە وەزارییەکی سوودانی بێت، پێویستە لە ماوەی یەک مانگ لەدوای پێکھێنانی حکومەت، لێژنەی بەلای مادی 140 چالاک بکەیت و شایستە داراییەکانی ئەو کەسانەش خەرجبکەیت کە بپارەکانی لێژنەی بەلای جێبەجێکردنی ماددە کە دەیانگرتەو.

هەر بەپێی کارنامە وەزاری بێت، حکومەت تاوەکو دەرکەوتنی یاسای نەوت و گاز کە شەش مانگی بۆ دانراوە، خۆی لادەدا لەوەی کە هیچ رێکارێکی گرزکردنی پەیوەندییەکانی هەردوولا بکەیت، بەتایبەت ئەوەی کە پەیوەندی بە کاری کۆمپانیا نەوتییەکانەوە هەبێت لە هەریەک کوردستان. بەلام لە هەمان کاتیشدا چاوەکان لەسەر هەلۆیستی حکومەتەکی سوودانین لەسەر ئەو سکالایی کە عێراق لە دادگایەکی نیۆدەوڵەتی لە فەرەنسا لەسەر تورکیای تۆمار کردوو کە لەوانەیه پەیوەندییەکانی هەولێر و بەغدا ئالۆز بکاتەو.

هەروەها باسەکانی تایبەت بە بودجەش دەتوانیت بابەتیکی هەنووکەیی بن، چونکە بەپێی کارنامە کە بێت، دەشیت لەگەڵ هەریەک کوردستان هاوئاھەنگی هەبیت بۆ ئامادەکردنی بودجە، ئەگینا بەشیکی زۆری گەفت و بەلێنەکانی سوودانی بۆ لایەنە کوردییەکان ماوەیەکی درێژتری وەک شەش مانگیان بۆ دانراوە تاوەکو دەرەتیکی زیاتر بۆ دانوستاندن هەبێت.

کوۆتایی

هەرچەند سەردانەکی نیچیرفان بارزانی، سەرۆکی هەریەک کوردستان وەک شتیکی ئاسایی بێتە پێش چاو، بەتایبەتی لەدوای پێکھاتنی کابینە نوێی حکومەت، بەلام ئەم سەردانە لە سیبەری هێرشە ئاسمانییەکانی ئەمدواییە ئێران کرا و ئەوێش، ئاماژە بە پرسیکی گرنگی ئاسایی و سیاسی دەدات کە دەتوانیت رۆژەشی سەرەکی دانوستاندنەکانی لە بەغدا بێت. رەنگە هەریەک کوردستان خواریار بێت بە رێگەی یاساییەکان و ئەو پرسە چارەسەر بکەیت کە لەوانەیه ئەگەر سازشی لەسەر بکەیت مەسەلەی مانەوێ هێزە کوردییەکانی پارچەکانی دیکە کوردستانیش لەخۆبگریت کە بەغدا لە سالی 2018 وە دەپەوێت بیخاتە رۆژەش. لەوانەیه رەھەندیکی دیکە سەردانەکی بارزانی، پەیوەندی بە حکومەت و گەفت و بەلێنەکانی سوودانی بە کوردەوێ هەبێت کە بەتەماپە جێبەجێ بکەیت. هەلبەت بەپێی دۆخی عێراق بێت، ئەستەمە بتوانیت هەموویان بباتەسەر.

رەنگە دانانی ئەجێندای سەردانەکەیشی بەو شیوەی کە زۆربە سەرکردە گرنەکانی چوارچۆیە هاوئاھەنگی ببینیت، لەبەر ئەوە بووبێت کە سەرۆکەزیران لە عێراق ناتوانیت خۆی بە تەنیا هەموو بپارێک جێبەجێ بکات.

[Tweets by RudawR](#)